

ROZMOWY Z KLASĄ O WOJNIE W UKRAINIE (W TYM Z UCZNIAMI Z UKRAINY, ROSJI LUB BIAŁORUSI)

WPROWADZENIE DO SCENARIUSZA

Materiał został przygotowany z myślą o klasach, w których uczą się dzieci ukraińskie lub rosyjskie i białoruskie. Może być jednak z powodzeniem wykorzystany również w klasie, której uczą się tylko dzieci polskie. Po dostosowaniu języka przekazu można go wykorzystać w grupach w różnych wieku, również w klasach starszych.

W poniższym scenariuszu zależało nam, by się nawzajem usłyszeć, dać przestrzeń chętnym osobom do wyrażenia swoich odczuć, potrzeb i obaw, dać też prawo do decyzji o milczeniu. Dopiero nazwanie tych wszystkich obszarów pomoże rozładować i zredukować napięcie. Warto potraktować wszystkie osoby w klasie tak samo i podzielić się szczerze i autentycznie swoją perspektywą.

Materiał przeznaczony jest dla wychowawczyń i wychowawców oraz pedagożek i psychologów. Zachęcamy do zaproszenia do współprowadzenia lekcji kogoś, z kim zarówno osoba prowadząca, jak i klasa dobrze się czują.

Zajęcia dają jasny komunikat, że w sytuacji kryzysowej wzajemnie się wspieramy, a dorośli przyjmują to, z czym mierzą się dzieci.

Warunkiem przeprowadzenia tego scenariusza jest:

- gotowość osoby prowadzącej do otwarcia rozmowy na temat emocji, mimo strachu czy niepewności;
- gotowość do podzielenia się swoimi odczuciami w wyważony sposób, tak by nie było to obciążające dla klasy; trudno oczekiwać, by dzieci czy młodzież szczerze się podzieliły swoimi odczuciami, jeśli sami tego nie zrobimy; my dorośli też mamy prawo się bać, czuć niepokój, jednocześnie róbmy to, na co czujemy się gotowi;
- chęć do dalszej pracy z tematem; te zajęcia otwierają pewien proces i wymagają kontynuacji;

Warto dać znać rodzicom, że będziecie o tym rozmawiać i w jakim celu. Można też w tej kwestii poprosić rodziców o współpracę, uważność i informowanie wychowawcy, jeśli uczeń czy uczennica bardziej przeżywa obecną sytuację.

Scenariusz to tylko propozycja rozmowy zawierająca kilka ćwiczeń. Można go dostosować do każdej grupy szkolnej. Niewątpliwie przebieg lekcji będzie zależał od tego, jaki mamy punkt startowy w grupie: poczucie bezpieczeństwa, poziom integracji, zaufania, ilość napięć i konfliktów. Warto również zadać sobie pytanie, czy w mojej klasie międzykulturowej istnieją napięcia na tle narodowym. Jeśli tak, w czasie rozmowy

Scenariusz pochodzi z bloga Centrum Edukacji Obywatelskiej www.blog.ceo.org.pl.

Pod tym adresem znajdziesz materiały, edukacyjne i wskazówki dla nauczycieli, jak uczyć o wojnie w Ukrainie.

trzeba zachować szczególną uważność na zasady dyskusji i przygotować się do poruszenia wątku sposobów rozwiązywania konfliktów.

CELE:

- zaopiekowanie się podstawowymi potrzebami uczniów i uczennic w grupie bez względu na ich pochodzenie;
- zabezpieczenie emocjonalne, zaopiekowanie się całą klasą, stworzenie poczucia bezpieczeństwa dla każdej osoby do wyrażenia siebie w sytuacji kryzysowej;
- wprowadzenie narzędzi do monitorowania sytuacji w klasie i obserwacji kondycji psychofizycznej dzieci;
- budowanie poczucia solidarności w klasie wobec sytuacji kryzysowej;
- wyposażenie zespołu klasowego w narzędzia samoregulacji;
- diagnoza potrzeb, by podjąć kolejne kroki w działaniach edukacyjno-wychowawczych;

CZAS:

Scenariusz jest zaplanowany na 2 lekcje. Jednostka 45-minutowa może nie wystarczyć na rozmowę o emocjach i odczuciach. Wszystko zależy od liczebności grupy oraz jej gotowości do takiej pracy. Ze zgranym zespołem, przyzwyczajonym do dzielenia się odczuciami i współpracy w podgrupach proces pójdzie dynamicznie. W grupach z napięciami w relacjach, trudnościami językowymi, warto zapewnić sobie 2 lekcje pod rząd.

Jeśli nie możesz połączyć dwóch lekcji w całość, po ćwiczeniu CZUJKA (zgodnie z propozycjami poniżej) zaproponuj uczniom ćwiczenie relaksacyjne (1-2 minuty) i zakończ zajęcia. Kolejną lekcję rozpocznij od przypomnienia zasad rozmowy i wniosków z pierwszej lekcji.

Jeśli już teraz wiesz, że są osoby, które bardzo przeżywają sytuację, mogą nie być w stanie udźwignąć takiej lekcji umów się z nauczycielką lub nauczycielem na współprowadzenie zajęć

Warto też mieć zabezpieczenie w postaci szkolnego pedagoga, psychologa, który zajmie się osobą w dużym kryzysie w czasie zajęć.

Czas	Treści do przekazania	Potrzebne materiały
3 min	<p>POWITANIE I WPROWADZENIE DO LEKCJI</p> <p>Drodzy uczniowie i drogie uczennice, to szczególna lekcja, bo nie ma jej w podstawie programowej, a zaplanowało ją samo życie.</p> <p>Chcę nam dzisiaj przypomnieć, że jesteśmy jedną klasą i każdy, każda z nas bez względu na wiek, płeć, pochodzenie, narodowość jest równie ważny i ważna.</p> <p>Dlatego właśnie siedzimy dzisiaj w kręgu, by wszyscy mogli się widzieć i wysłuchać.</p> <p>To co nas w ostatnim tygodniu połączyło dodatkowo to fakt, że wszyscy widzimy i słyszymy w mediach, że w Ukrainie jest wojna. Nie da się przejść obok tego obojętnie.</p> <p>To jest trudny temat, jednak wojna trwa i przez nią cierpi wiele ludzi.</p> <p>Mamy do czynienia z sytuacją kryzysową, dla wielu z nas ta sytuacja jest bardzo trudna osobiście. Pozwólmymy sobie dzisiaj na szczerość, żeby</p>	krzesła lub pufy ustawione w kręgu

	wyrazić, co w nas siedzi.	
5 min	<p>CO NAS ŁĄCZY</p> <p>Łączy nas to, że tworzymy jeden zespół klasowy, mieszkamy w Polsce, chodzimy do jednej szkoły.</p> <p>To, co czyni naszą klasę wyjątkową grupą, to, że jesteśmy różnorodni, pochodzimy z różnych krajów (Polski, Rosji, Ukrainy, Białorusi etc.)</p> <p>BARDZO ISTOTNE!!!</p> <p>Bez względu na nasze pochodzenie, płeć, narodowość czy jakkolwiek inną cechę nikt z NAS w naszej klasie nie odpowiada ze to, co się wydarzyło.</p> <p>To, co nas łączy, to to, że jesteśmy świadkami tej wojny na odległość i mamy wpływ na to, jak sobie z tą sytuacją wspólnie poradzimy.</p> <p>Dlatego proponuję następujące zasady komunikacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • BĄDŹ SZCZERY/A I AUTENTYCZNY/A • POTRAKTUJ TO CO DZIŚ ROBIMY POWAŻNIE • WYSŁUCHAJ KAŻDEJ I KAŻDEGO, KTO CHCE ZABRAĆ GŁOS • USZANUJ RÓŻNE ODCZUCIA WOBEC WOJNY W UKRAINIE • MÓW OD SIEBIE I OSOBIE (KOMUNIKAT JA) • MOŻNA SIĘ POMYLIĆ, POPEŁNIĆ BŁĄD I PRZEPROSIĆ • NIE MA ZGODY NA OCENY, WYZWISKA, WYŚMIIEWANIE • WSPIERAJMY SIĘ NAWZAJEM, TO NIE JEST ŁATWE MÓWIĆ O SWOICH ODCZUCIACH • GŁOS JEST DOBROWOLNY, MÓW JEŚLI CZUJESZ POTRZEBĘ 	<p>Wydrukowane zasady lub przygotowane rysunki obrazujące wszystkie zasady</p>
30 min	<p>CZUJKA</p> <p>Zapraszam Was teraz do wspólnego wysłuchania i podzielenia się emocjami i odczuciami, jakie towarzyszą Wam w ostatnich dniach w związku z napiętą sytuacją w Ukrainie.</p> <p>Jak to nazwiemy będzie nam łatwiej zrozumieć, to co odczuwamy np.: strach, złość, czy może inne emocje, będzie łatwiej pomóc sobie nawzajem, tak jak tego potrzebujemy.</p> <p>Zaraz każdy z Was zobaczy plakat z emocjami. Wybierz tę, która najpełniej odzwierciedla to jak się teraz czujesz?</p> <p>Zapraszam przyjrzyjcie się uważnie i narysujcie daną „emotkę” na pustej karcie.</p> <p>1. Co czuję wobec sytuacji wojny w Ukrainie?</p> <p>Każda osoba rysuje swoją emocję, lub pisze ją na kartce. Kiedy osoby są gotowe. Osoba prowadząca zaczyna, by zamodelować rundkę.</p> <p>Zapraszam Was teraz do rundki. Każdy z nas, może się podzielić, pokazać kartkę, powiedzieć, jak się czuje. Jeśli nie jesteś gotowy/a, by zabrać głos lub pokazać kartkę przekaz kolejkę sąsiadowi/sąsiadce.</p>	<p>plakat obrazujący różne emocje, lub słowa (złość, smutek, gniew, strach, przerażenie, radość, wzruszenie, przejęcie zawstydzenie, zdziwienie, wdzięczność, żal, irytacja lęk, obojętność, spokój) do pokazania całej grupie</p> <p>puste kartki do narysowania swojej „emotki” lub napisania swojej emocji</p>

	<p>Osoba prowadząca (przykład): Ja czuję przede wszystkim wielki smutek, że wybuchła wojna, czuję też strach, jak sobie poradzimy z tą sytuacją.</p> <p>Zapraszam teraz osobę z prawej lub lewej wybierasz tę stronę, która czujesz jest bardziej gotowa na kontynuację)</p> <p>Kiedy rundka się domknie osoba prowadząca pyta: Czy ktoś, kto jeszcze nie zabrał głosu, chciałby się teraz podzielić?</p> <p>Osoba prowadząca podsumowuje: dziękuję Wam za podzielenie się swoimi odczuciami. Nazwaliście różne uczucia: ... (warto je wymienić). Bardzo doceniam, że mogliśmy się podzielić i wysłuchać. To jest normalne, że sytuacja kryzysowa rodzi tyle różnych emocji. Jedni są bardziej poruszeni inni mniej. To wszystko jest w porządku.</p> <p><i>*** Jeśli nie możesz połączyć dwóch lekcji w całość, po tym ćwiczeniu (zgodnie z propozycjami poniżej) zaproponuj uczniom ćwiczenie relaksacyjne (1-2 minuty) i zakończ zajęcia ***</i></p>	
<p>35 min</p>	<p>LATAJĄCE PLAKATY</p> <p><i>*** Jeśli prowadzisz zajęcia w osobnych jednostkach lekcyjnych, na początku drugiej lekcji (przed tym ćwiczeniem) przypomnij główne wnioski z poprzedniej lekcji oraz zasady komunikacji (dodatkowe 3 minuty) ***</i></p> <p>Osoba prowadząca: Przejdziemy teraz do dalszej części. Wiemy już co nam w duszy gra. Chciał(a)bym teraz zebrać od Was odpowiedzi na 4 pytania.</p> <p>Będziecie pracować w 3-5 osobowych grupach*. Każda grupa dostaje pusty plakat z jednym pytaniem. Porozmawiajcie i zapiszcie wyraźnie swoje odpowiedzi.</p> <p>Będą 4 rundy naszej karuzeli. W każdej rundzie odpowiadacie na jedno pytanie i zapisujecie czytelnie swoje odpowiedzi. Rudna trwa 5 minut. Po 5 minutach plakat leci zgodnie ze wskazówkami zegara do sąsiedniej grupy. I tak w 4 rundach zbieracie odpowiedzi na 4 pytania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Czego potrzebuję, by się teraz dobrze czuć w klasie, w szkole? 2. Czego się obawiam w obecnej sytuacji? 3. Co możemy zrobić , by dobrze i przyjemnie spędzić czas w naszej klasie? (lekcja gier planszowych, wspólne zrobienie kolażu ze zdjęciami z wyjść klasowych, oglądanie filmu) 4. Jak nasza klasa, społeczność szkolna może wesprzeć ludzi potrzebujących pomocy? Na co jesteśmy gotowi? <p>Po czwartej rundzie osoba prowadząca podsumowuje i zbiera plakaty. Warto przeczytać przynajmniej odpowiedzi na pierwsze i drugie pytanie. Zapowiadając, że kolejnymi zajmiemy się na następnej wspólnej lekcji. Osoba prowadząca zabezpiecza wszystkie te materiały z pracy warsztatowej. To jest pewien fundament, na którym trzeba budować dalej wspólnotę klasową, poczucie bezpieczeństwa , solidarności i sprawstwa.</p> <p>* Jeśli osoba prowadząca uzna, że to nie możliwe ćwiczenie robi się indywidualnie, pisząc na karteczkach post-it.</p>	<p>Do pracy grupowej: duże arkusze papieru ok. 10 sztuk pisaki</p> <p>Do pracy indywidualnej 4 kapelusze i kartki post-it</p>

<p>5 min</p>	<p>CODZIENNY BAROMETR</p> <p>Osoba prowadząca na zakończenie spotkania: Proponuję dla naszej klasy narzędzie do sprawdzania naszej wewnętrznej pogody ducha. Przez najbliższy czas każdy /każda z nas będzie wyrażać na barometrze swój nastrój. Wchodząc do klasy narysuj jak się czujesz (słońce, zachmurzenie małe, duże, deszcz, wichura, burza). Sprawdzajmy co się w nas dzieje i co u innych.</p> <p>Codziennie w klasie możecie zawiesić swoją prognozę pogody.</p> <p>KĄCIK POKOJU</p> <p>Jeśli uznasz, że poziom emocji, zmęczenia, napięcia jest tak wysoki, że nie możesz wytrzymać w ławce przygotujemy sobie kącik relaksacyjny.</p> <p>Pufa w narożniku klasy, woda do picia, kartka do rysowania, pisanie.</p>	<p>Przestrzeń na tablicy do stworzenia w formie graficznej tabeli.</p> <p>Kolumna z lewej w pionie to miejsce na imiona. W poziomie w linii zamieszczamy zdjęcia z prognozą pogody (bardziej dla młodszych) i/lub kartki z dniami tygodnia.</p>
<p>15 min</p>	<p>RELAKSACJA</p> <p>W zależności od grupy, z którą pracujesz, warto zastosować ćwiczenie relaksacyjne, oddechowe, rozciągające, rozluźniające.</p> <p>Trudne emocjonalne rozmowy generują napięcie mięśniowe, zobacz , sprawdź sam/sama na ile czujesz się gotowy/a na przeprowadzenie takiego ćwiczenia.</p> <p>Najprostszym zamknięciem lekcji jest wtedy krótkie ćwiczenie fizyczne. Stań obok krzesła, przeciągnij się, ziewnij. Za nami ważne spotkanie i rozmowa. Teraz zamykamy spotkanie. Poczuj się swobodnie w swoim ciele, upewnij się, że niczego i nikogo nie dotykasz.</p> <p>Poczuj swój stopy, nogi, tułów, ręce głowę.</p> <p>Weź głęboki wdech, unosząc ręce do góry. Zatrzymaj oddech i ręce w górze. Po 2-3 sekundach opuść luźno ręce, wypuszczając jednocześnie powietrze. Powtórz gest 3 razy.</p>	<p>Możliwe ćwiczenie dla młodszych uczniów https://www.youtube.com/watch?v=9VfMsQoeGzU</p> <p>z książki "Uważność i spokój żabki", E. Snel, wyd. CoJaNaTo, W-wa 2015</p>
<p>5 min</p>	<p>ZAKOŃCZENIE</p> <p>Dziękuję za dzisiejszą rozmowę w kręgu. Dzielenie się swoimi odczuciami, słuchanie odczuć innych nie jest proste, wymaga odwagi.</p> <p>Pamiętajcie, że jeśli w związku z trwającą wojną będziecie chcieli porozmawiać sam na sam, przyjdźcie do mnie i się umówimy na rozmowę.</p> <p>To trudny czas, który wywoła różne stany i emocje, w takiej sytuacji to jest normalne. Ważne żeby przyjąć je i zaakceptować.</p> <p>Pamiętajcie też, że bez względu na to jaką macie narodowość, tworzymy tutaj jedną klasę. Bez względu na pochodzenie, narodowość żaden i żadna z Was nie odpowiada za tę wojnę i jesteśmy tu od tego by się wzajemnie wspierać.</p>	

AUTORKI: Agnieszka Szczepanik, Olga Stobiecka-Rozmiarek - trenerki edukacji międzykulturowej